

Velkommen til:  
**Borgerpanel**  
om dyrevelfærd

Anden samling, 24.-25. januar 2026

Opdragsgiver:



**Ministeriet for Fødevarer,  
Landbrug og Fiskeri**

Tredjepartssekretariat:

**DEMOCRACY X**  
TEKNOLOGI, SAMFUND & BÆREDYGTIGHED

**WE DO  
DEMOCRACY**

## Formål

- ✓ **Møde hinanden og gå ombord i opgaven**
- ✓ **Blive klogere på grise-produktion og dyrevelfærd**
- ✓ **Gå i dybden med opgaven - med hjælp fra eksperter**
- ✓ **Udpege værdier for fremtidens griseproduktion**
- ✓ **Blive klogere på vores forskellige perspektiver**

## Dagens program

- 11.00 Velkomst og introduktion til weekenden
- 11.30 Et indblik i moderne griseproduktion  
v. Vivi Aarestrup Moustsen, Seges og Lene Juul Pedersen, Aarhus Universitet
- 11.50 Spørgsmål og svar med eksperter
- 12.30 *Frokost*
- 13.15 Borgerpanelets værdier - gruppearbejde
- 14.15 *Pause*
- 14.30 Dyk ned i baggrundsmaterialet - gruppearbejde
- 15.15 *Pause*
- 15.30 Ekspert speed dating og dialogrunder
- 17.00 *Aftensmad og adspredelse (farvel til observatører)*
- 18.30 Vi samler op på dagen og har et fælles sjovt aftenprogram: *Kender du typen? (Whole Brain)*
- 20.00 *Nyd aftenen!*

# Hvem er i rummet i dag?

- ✓ Medlemmer af Borgerpanelet om Dyrevelfærd
- ✓ Borgerpanelets tredjepartssekretariat
- ✓ Følgeforskere og eksperter
- ✓ Observatører



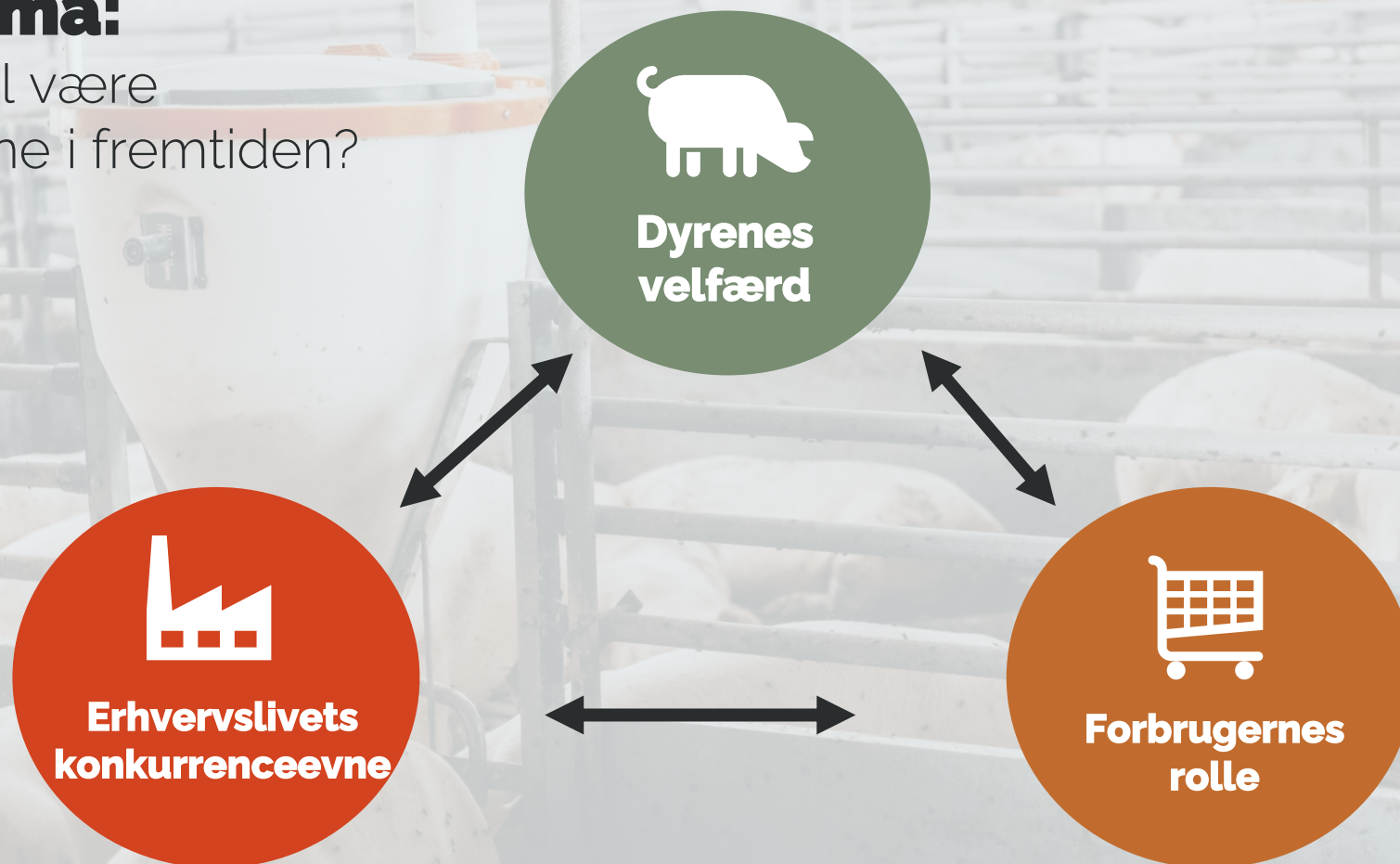
Borgerpanelets kerneopgave



**Vi har brug for din hjælp til at forestille os en fremtid for dansk griseproduktion, der forener ansvar for dyrevelfærd med forventninger til pris og produktion af grise**

## Trilemma:

Hvad skal være  
balancerne i fremtiden?



## Tilbageblik til første samling



Opdragsgiver:  
**Igangsættelse af  
borgerpanelet**

**v. Jacob Jensen (V)**

Minister for fødevarer, landbrug og fiskeri



Trilemmaet  
**‘Dyrevelfærd, erhvervet og  
forbrugerne’**

**v. Peter Sandøe,**

> Professor ved Institut for Veterinær- og  
Husdyrvidenskab, Københavns Universitet

# Tilbageblik til første samling



# Udpluk af jeres forventninger

Bedre  
dyrevelfærd

Møde mennesker  
med andre  
perspektiver

Økonomi og  
produktion

Nysgerrighed

Omsørg

Ny læring

Folke-  
sundhed

Finde samspil  
mellem drømme  
og hvad der er  
muligt

Mangefacetteret  
trilemma

At lytte til  
ungdommen

Respekt for og  
kærlighed til  
dyrene

Se sagen fra  
flere sider

## Stå i rummet!

Hvad er dine  
forventninger  
til din egen  
deltagelse?

Hvad håber du  
på, at du kan  
være med til  
at påvirke?

## Borgerpanelets mandat (forkortet)



- > Opdragsgiver giver borgerpanelet mandat til at **udarbejde uvildige anbefalinger** som kan anvendes politisk, indenfor det valgte tema om dyrevelfærd.
- > Opdragsgiver vil **støtte op om borgerpanelets arbejde og udvise respekt for medlemmernes anbefalinger** – uanset andre politiske dagsordener
- > Opdragsgiver forpligter sig til **at behandle anbefalingerne**, herunder sørge for at de bliver **drøftet blandt aftalepartierne**, samt at de **relevante udvalg og i Folketinget**.
- > Opdragsgiver forpligter sig til at **give en status til borgerne i løbet af 6 måneder** og igen inden for **24 måneder** med opfølgning på hvordan anbefalingerne er blevet anvendt politisk,
- > Tilbagemelding omfatter en opfølgning med Dyreetiske Råds vurderinger,
- > Medlemmerne af borgerpanelet har til opgave at arbejde **inden for rammen af borgerpanelets kerneopgave** og søge anbefalinger, der rummer bredden af medlemmernes holdninger.
- > Medlemmerne kan gøre brug af **minoritetsudtalelse**.
- > Opdragsgiver er **ikke forpligtet** til politisk at følge eller vedtage borgerpanelets anbefalinger.

# **Et indblik i moderne griseproduktion?**



# **Et indblik i moderne griseproduktion**

**Vivi Aarestrup Moustsen,**  
Chefforsker ved SEGES Innovation

**Lene Juul Pedersen**  
Professor - Institut for Husdyr- og  
Veterinærvidenskab, Aarhus Universitet



## Grupperefleksioner

### 1. Snak sammen ved bordene

- Hvad lægger du særlig mærke til?
- Hvad er vigtig at tage med videre i arbejdet?
- Hvilke spørgsmål har vi til Vivi og Lene?

### 2. Udvalg et par spørgsmål til eksperterne

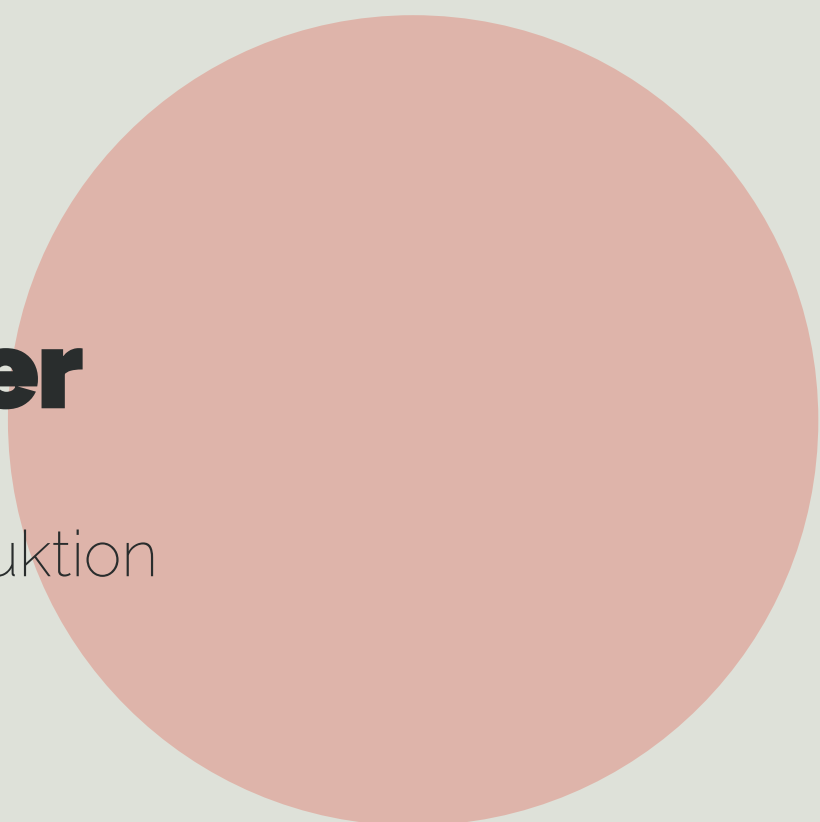


10 minutter i  
grupperne



# Frokost

Vi begynder igen klokken 13.15



# **Borgerpanelets værdier**

- For fremtidens dyrevelfærd i griseproduktion

Borgerpanelets kerneopgave



**Vi har brug for din hjælp til at  
forestille os en fremtid for dansk  
griseproduktion, der forener ansvar  
for dyrevelfærd med forventninger til  
pris og produktion af grise**

## Hvorfor værdier?

- > Jeres opgave er at vurdere og anbefale – ikke at designe eller beslutte
- > Værdier er vejledende for den fremtid vi ønsker
- > Værdier – peger frem mod *hvad*, ikke *hvordan*
- > Værdier er langtidsholdbare fyrtårne i en fremtid, vi endnu ikke kender



## Instruks: Gruppeopgave - værdier

Hvad skal være vores vejledende værdier for fremtidens griseproduktion?

- Vælg værdier** (5 min. individuelt)
  - > Vælg **to** værdikort, der karakteriserer fremtidens grisevelfærd - fra dit perspektiv
  - > Skriv **én** værdi på et rødt papkort - fra grisens perspektiv
- Del** værdierne med hinanden - så alle kan se dem og sæt ord på
- Udvælg** 5 fælles værdier
  - Lyt godt til hinanden / kombiner - ingen får alle deres kort med
- Skriv** jeres fem udvalgte værdier på planche og uddyb dem - hvad betyder de i praksis?



**30 min.**



## **Kaffepause**

**> Vi ses igen kl. 14.40**

# Vi dykker ned i baggrundsmaterialet sammen

**Formål:** Indhente og perspektivere viden sammen

"Klip materialesamlingen" op på tværs af bordet

1. Et medlem læser **s. 8-9** "Hvad dette materiale gør/ikke gør + Hvad er dyrevelfærd "
2. Et medlem læser **s. 9-10** "Historien om rammerne for grisevelfærd - fra 1990'erne til 2020'erne"
3. Et medlem læser **s. 10-11** "Status på dyrevelfærden for grise i dag + Fakta om viden og griseproduktion i dag"
4. Et medlem læser **s. 12-13** "Lovgivning"
5. Et medlem læser **s. 14-15** om trilemmaet



## Vi dykker ned i baggrundsmaterialet sammen

**Formål:** Indhente og perspektivere viden sammen

"Klip materialesamlingen" op på tværs af bordet

1. Et medlem læser **s. 9-10** "Hvad dette materiale gør/ikke gør + Hvad er dyrevelfærd "
2. Et medlem læser **s. 10-11** "Historien om rammerne for grisevelfærd - fra 1990'erne til 2020'erne"
3. Et medlem læser **s. 11-13** "Status på dyrevelfærden for grise i dag + Fakta om viden og griseproduktion i dag"
4. Et medlem læser **s. 13-13** "Lovgivning"
5. Et medlem læser **s. 15-16** om trilemmaet

### Instruks:

- > Læs hvert jeres afsnit (10 min)
  - > Skriv noter på eget notemark
- > Vælg et medlem der skriver ned på vegne af gruppen
- > Del jeres noter og viden - skriv på fælles skabelon (20 min)

Vi går til pause kl 15.30

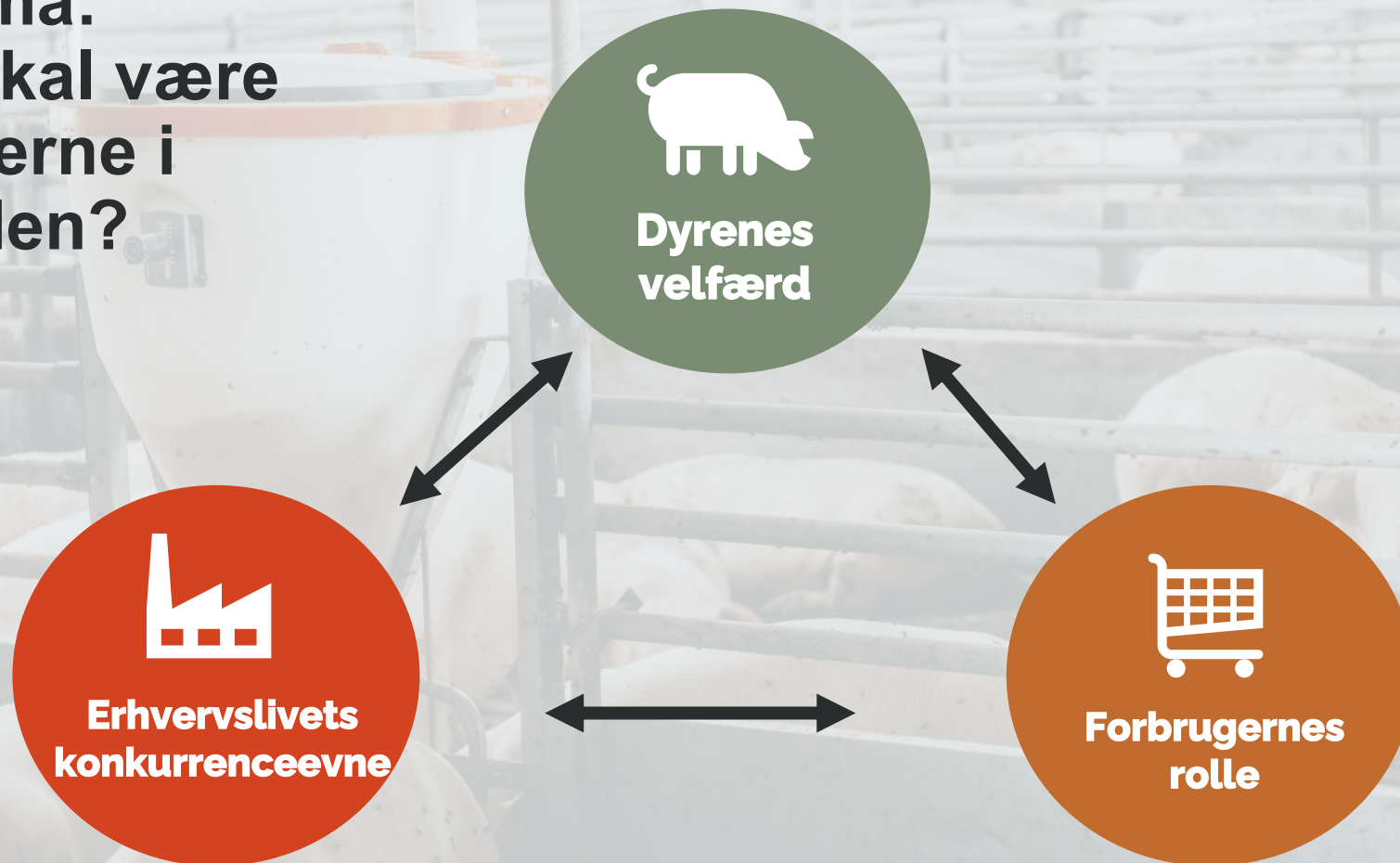


## **Kaffepause**

> Vi ses igen kl. 15.45



**Trilemma:  
Hvad skal være  
balancerne i  
fremtiden?**



## Ekspert speed-dating – inden for griseproduktion



## Instruks: Ekspert speed-dating

**På rundtur hos eksperter** - ca. 20 min visit ved hver ekspert

- > **Lene Juul Pedersen** (20 minutter) -> **gruppe 1+2 (sal)**
- > **Jakob Vesterlund Olsen** (20 minutter) -> **gruppe 3+4 (sal)**
- > **Vivi Aarestrup Moustsen** (20 minutter) -> **gruppe 5+6 (foyer)**

Tilbage til jeres gruppeborde og samler op (15 minutter)

- Udvælg en der skriver de vigtigste læringer og ting vi skal huske fremadrettet ned på procesmateriale.



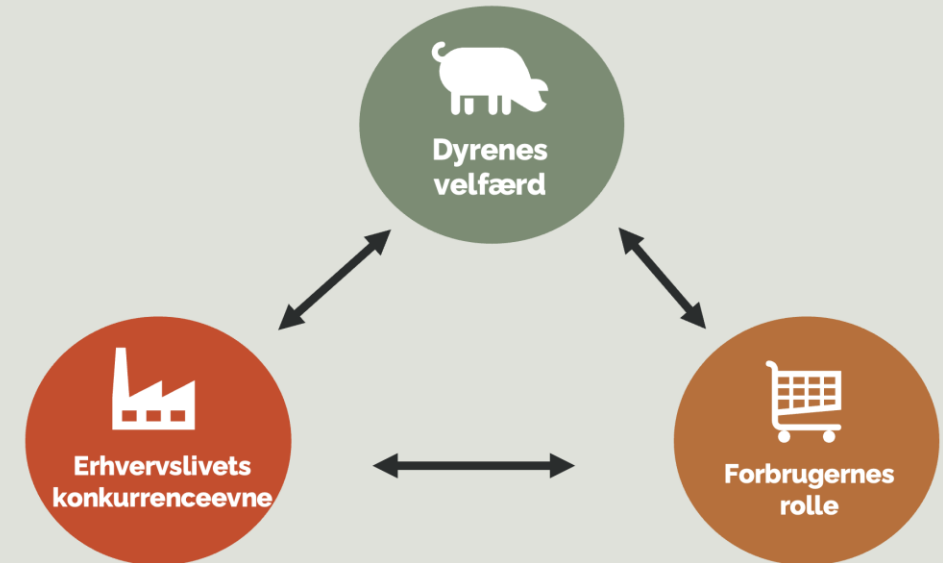


# Aftensmad og adspredelse

Vi mødes her i lokalet 18.30

## Vores første prioriteter

*Hvad er de helt afgørende temaer og problematikker, vi skal forholde os til for at besvare kerneopgaven?*

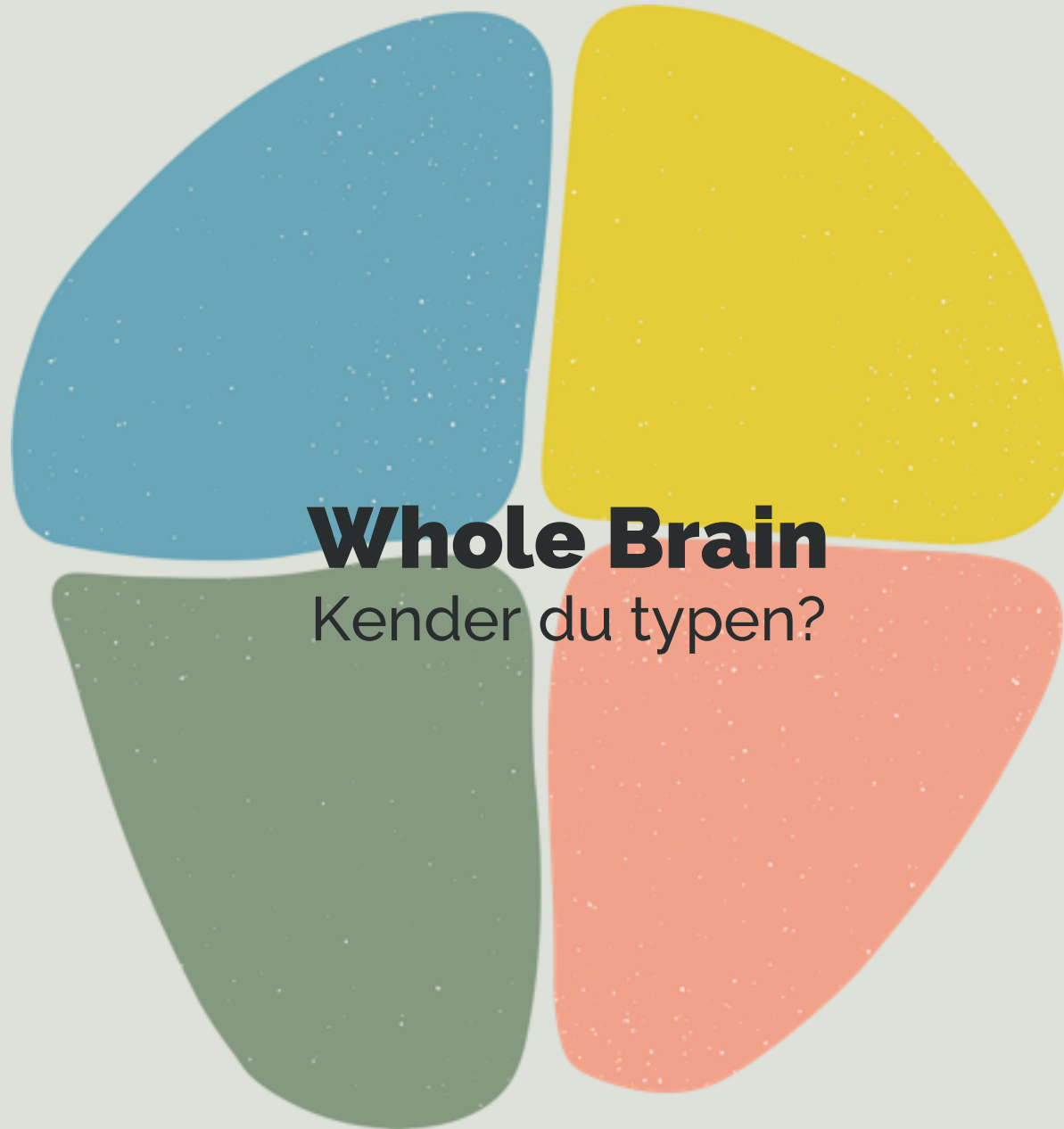


## Afrunding på dagen

- I morgen skal vi omsætte viden til første anbefalinger
- Vi skal på fremtidsrejse! Vi skal kigge på fordele og ulemper i dag – og pege på initiativer og handlinger
- Der er **morgenmad mellem kl. 8 og 9.**
- **Vi starter kl. 9** - inden da skal I have tjekket ud af jeres værelser. I kan opbevare bagage her ved siden af.
- Vi glæder os til at se jer!

Til de nysgerrige er der "Kender du typen" – en sjov øvelse der gør dig klogere på dig selv og resten af borgerpanelets medlemmer.





# Whole Brain

Kender du typen?



**Kaffe og frugt!**

-> Vi mødet i morgen kl. 09.00

**Søndag**

## I sne står urt og busk i skjul



- > I sne står urt og busk i skjul,  
det er så koldt derude,  
dog synger der en lille fugl  
på kvist ved frosne rude.
- > Giv tid! giv tid! - den nynner glad  
og ryster de små vinger, -  
giv tid! og hver en kvist får blad,  
giv tid! - hver blomst udspringer.

- > Giv tid! og livets træ bli'r grønt,  
må frosten det end kue,  
giv tid! og hvad du drømte skønt,  
du skal i sandhed skue.
- > Giv tid! og åndens vinterblund  
skal fly for herlig sommer,  
giv tid, og bi på herrens stund,  
- hans skønhedsrige kommer.

*B. S. Ingemann, 1831*

## Formål i dag

- ✓ **Bringe jeres egen viden i spil – som hverdagseksperter**
- ✓ **Afdække fordele og ulemper ved griseproduktion idag**
- ✓ **Tag på fælles fremtidsrejse**
- ✓ **Arbejde med første anbefalinger og initiativer**
- ✓ **Udpege viden og perspektiver vi mangler**

## Program

|       |                                                            |
|-------|------------------------------------------------------------|
| 09.00 | Godmorgen -blik på i går og i dag                          |
| 09.15 | Workshop A: Fordele og ulemper ved griseproduktionen i dag |
| 10.10 | Pause                                                      |
| 10.20 | Workshop B) Ønsket fremtid                                 |
| 12.15 | Frokost                                                    |
| 13.00 | Workshop X) Initiativer og handlinger                      |
| 14.00 | Pause                                                      |
| 14.10 | Refleksioner på viden                                      |
| 14.30 | Opsamling og et blik frem mod næste gang                   |
| 15.00 | Tak for nu!                                                |

## Værdier – opsamling på i går

### **Omsorg**

Grisens trivsel  
Naturlig tilværelse (gris)  
(Grisens) fest!  
Trivsel  
Sundhed  
Velfærd

### **Miljø, klima og bæredygtighed**

2 x Miljø  
2 x Bæredygtig  
Natur  
Klima

### **Værdighed**

3 x Værdighed + (Rødt kort)

### **Gentænkning**

2 x gentænkning  
2 x forandring  
Ændret adfærd  
Ændrede holdninger  
Innovation

### **Økonomi**

### **National stolhed**

Historie  
Tilgængelighed (viden)  
Folkelig  
Arv  
Identitet

### **Ansvar og respekt**

2 x Respekt  
Ansvarlighed  
Socialt



## Vores første prioriteter

Grisens fysiske  
rammer og  
plads

Gentænkning af  
produktionen

Støt de mindre og  
lokale  
produktioner

Økonomi  
(samfundets  
og erhvervets)

Færre men bedre  
– kvalitet for dyr  
og mennesker

Lokalsamfundet  
og landlivet

Grisens  
stemme,  
værdighed og  
talerør

Lovgivning som  
løftestang –  
stærkere  
regulering

Omlægning –  
vaner, forbrug og  
skat

Oplysning og  
adfærd – sund  
mad i skolernes  
kantiner

Større  
transparens

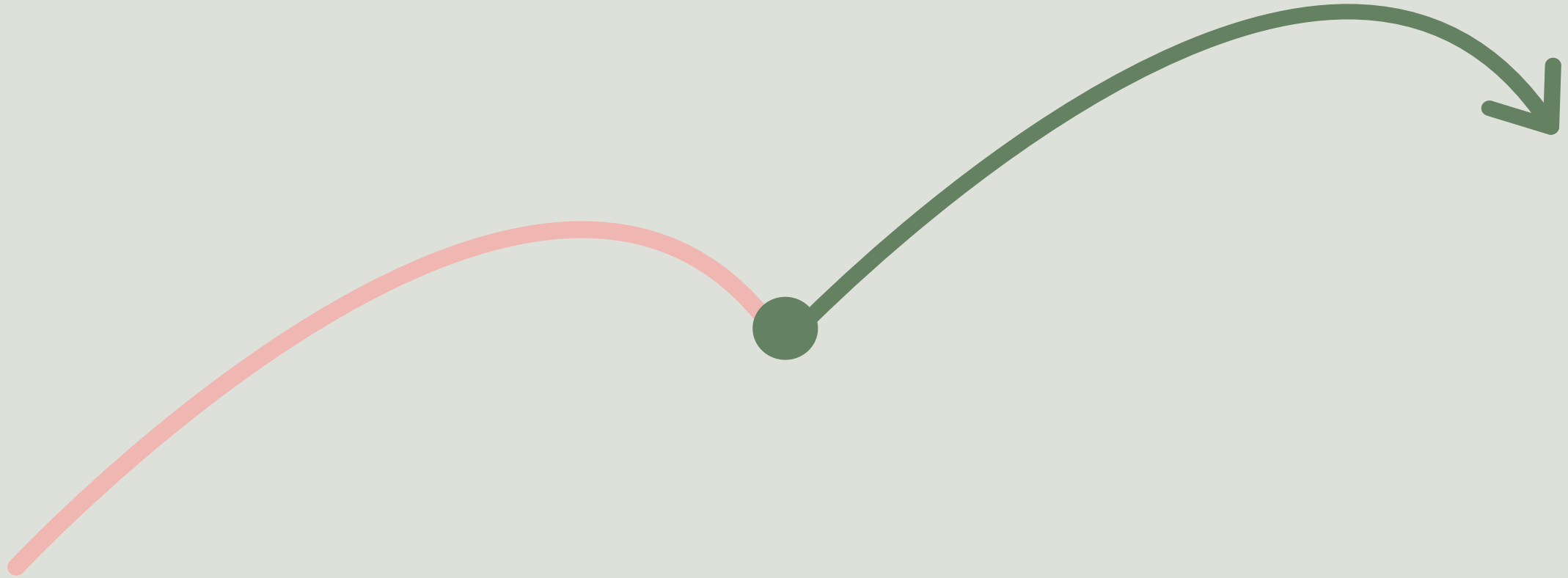
## Tilbageblik: **Hvad er vigtigt at vi tager med i anbefalingerne?**

- > Højere minimumskrav
- > De 5 domæner (Ernæring – Miljø – Sundhed – Adfærd – Mental tilstand)
- > Fokus på implementering i produktion
- > Dødelighed blandt søer/pattegrise
- > EU-krav + nationale danske bestemmelser?
- > Trilemma – ændres ét parameter, er man nødt til at ændre de andre
- > Ændring i processer – produktion og transport (forholdene ikke gode, fx varmen)
- > Lovgivning. Stramning – mere konkret og kontrol
- > Økonomisk incitement til omlægning
- > Forbrugerne – adfærdsændring - kampagner (mærker)

## Tilbageblik: **Spørgsmål til afklaring**

- > EU-krav & nationale danske bestemmelser?
- > Nødvendigheden af antibiotika?
- > Hvad kræves for at en gris trives → plads i tal etc.
- > Hvad skal der til for at ændre tingene/produktionen?
  - Økologisk produktion → et bedre griseliv, mindre produktion
  - Løsdrift/forestalde

# Udviklingskurve (ABX-model)



# "Griseproduktionens velfærdskurve"

(ABX-model)



Vores anbefalinger til hvordan vi går fra  
A (Dyrevelfærd i dag) til B (Dyrevelfærd i fremtiden)

**A: Dobbelt bogholderi i dag**



## Fordele og ulemper ved dyrevelfærden i griseproduktion - i dag

### Instruks:

Find et medlem som du ikke talt med før og som har en anden farve papkort end dig!

**Snak og skriv sammen (et ord på hvert papkort) – 15 min -**

- > **3 fordele** ved griseproduktion i dag (gule papkort)
- > **3 ulemper** ved griseproduktion i dag (blå papkort)



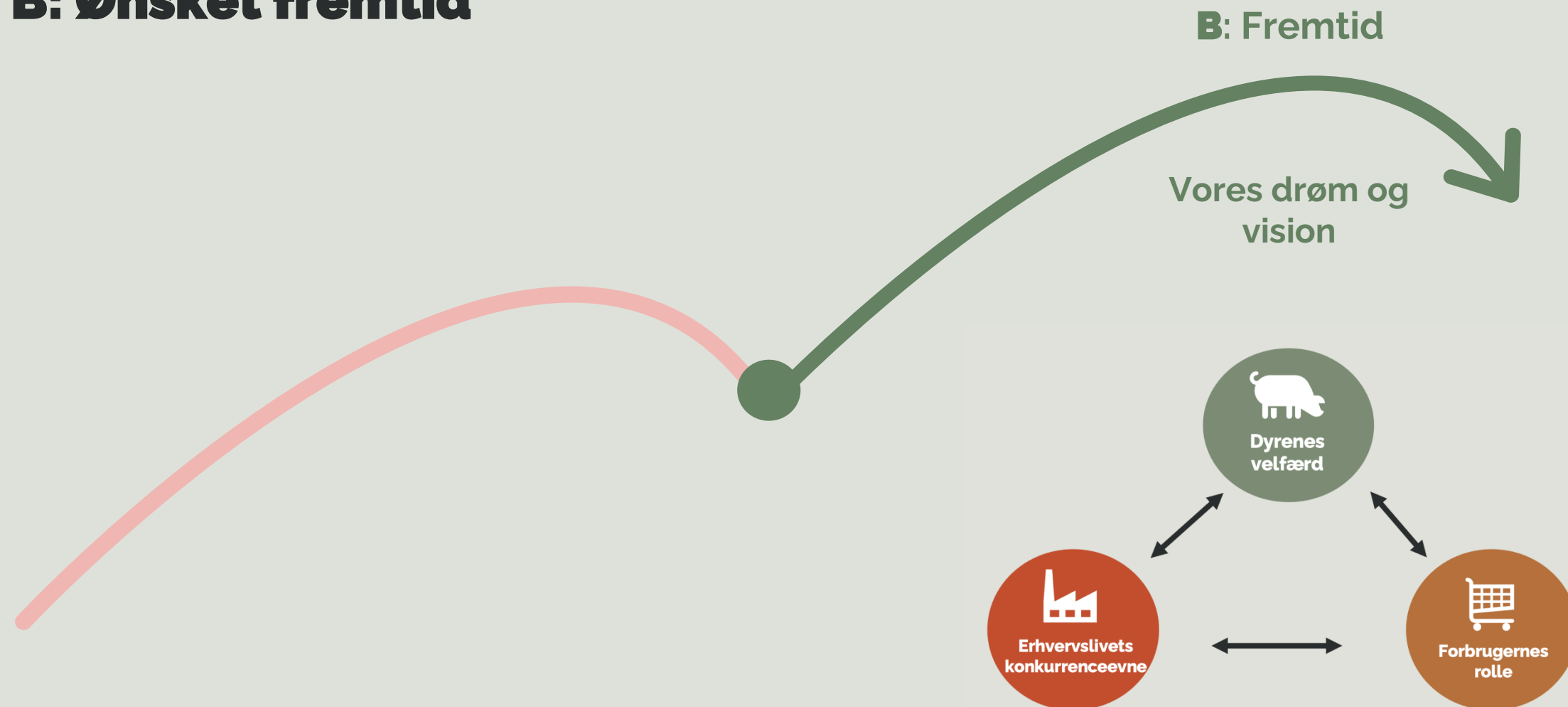
**Vi mødes i plenum og gennemgår fordele og ulemper**



# Pause – kaffe og frugt

Vi begynder igen klokken 10.30

## B: Ønsket fremtid



## Instruks: Ønsket fremtid

### 1. Fælles fremtid – 15 minutter

- Del fremtidsdrømme og skriv gruppens fælles fremtid på planchen

### 2. Temaer - 25 minutter

- Udvælg temaer der kendetegner fremtidens dyrevelfærd (trilemmaets hjørner)
- Beskriv jeres ønskede fremtid indenfor temaet.



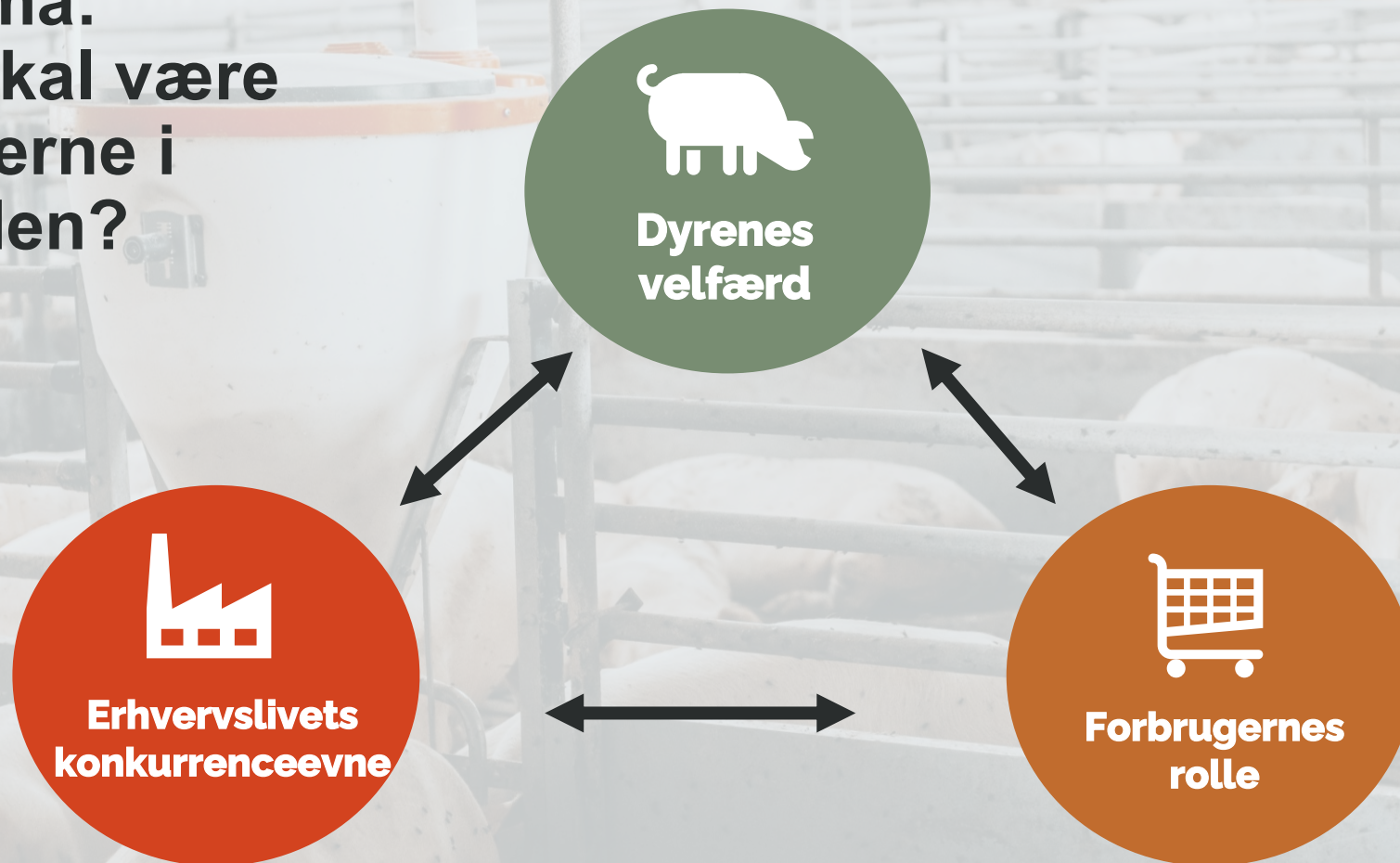
**B**

**Fremtidens dyrevelfærd**  
Hvilken drøm har vi for fremtidens dyrevelfærd for dansk griseproduktion?

Borgerpanel om dyrevelfærd  
Gruppe nr.:

| Udvalgte temaer | Beskriv jeres ønskede fremtid indenfor temaet |
|-----------------|-----------------------------------------------|
|                 |                                               |
|                 |                                               |
|                 |                                               |
|                 |                                               |

**Trilemma:  
Hvad skal være  
balancerne i  
fremtiden?**



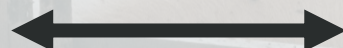
**Trilemma:**  
Hvad skal være  
balancerne i fremtiden?  
Noter fra jeres samtaler

**Det gode arbejdsliv?**  
**En ny økonomisk balance?**  
**Fødevaresikkerhed?**  
**Innovationens muligheder**



**Naturens velfærd?**  
**Dyrenes værdighed?**  
**Ret til liv?**  
**Større transparens?**

**Menneskernes velfærd?**  
**Kontakt mellem arter?**  
**Ansvar *hvordan*?**  
**Ro og natur**



## Instruks: Ønsket fremtid

### 1. Fælles fremtid – 15 minutter

- Del fremtidsdrømme og skriv gruppens fælles fremtid på planchen

### 2. Temaer - 25 minutter

- Udvælg temaer der kendetegner fremtidens dyrevelfærd (jeres hjørne og øvrige)
- Beskriv jeres ønskede fremtid indenfor temaet.

### 3. Frokost kl. 12.15



Gruppe 1 + 2



Gruppe 3 + 4



Gruppe 5 + 6

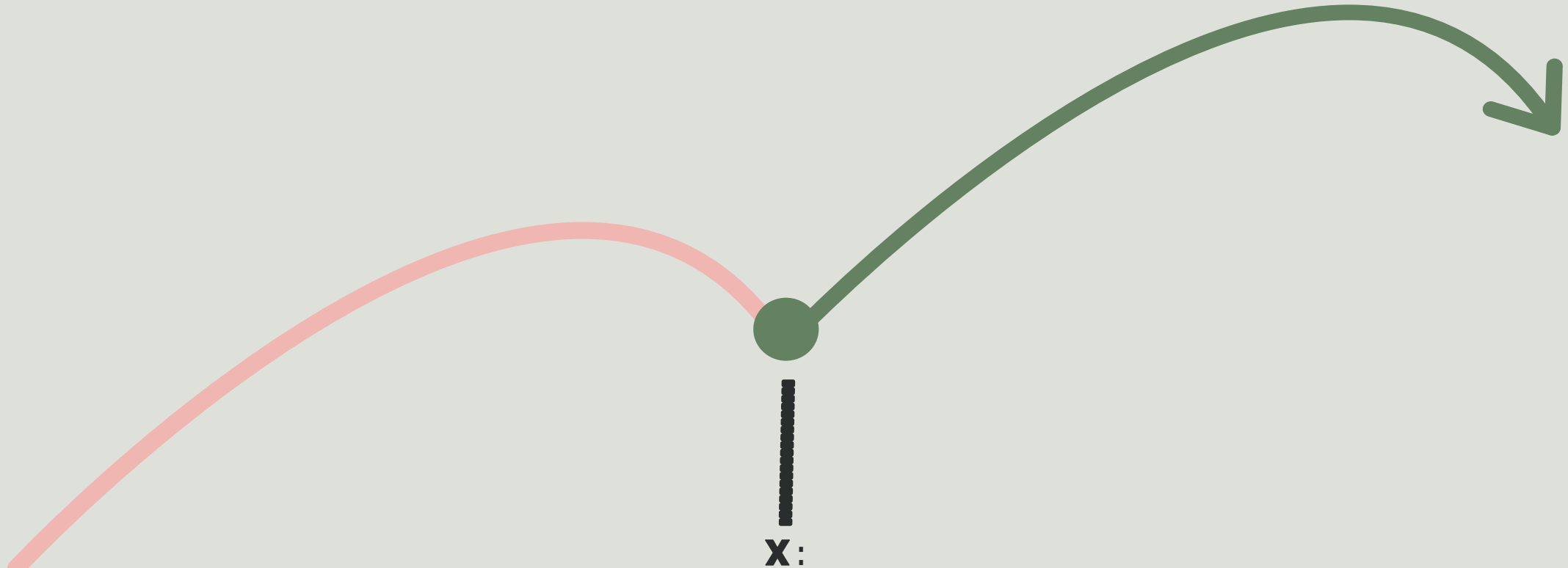


# Frokost

Vi ses til fælles-foto på gårdspladsen klokken 13.00!

(Husk overtøj)

## **X: Initiativer/barrierer/muligheder**



**Vores anbefalinger til hvordan vi går fra**  
**A** (Dyrevelfærd i dag) **til B** (Dyrevelfærd i fremtiden)

# Instruks: X = Handlinger og initiativer

**X**

**Borgerpanel**  
om dyrevelfærd

## Handlinger og initiativer

Gruppe nr.:

Hvilke handlinger og initiativer skal vi igangsætte for at gå fra dyrevelfærd i dag – til den ønskede fremtid?

1. Hvilken udfordring er vi optaget af ved dyrevelfærden i dag?

2. Hvilken fremtid ønsker vi for denne udfordring?

3. Hvad er jeres løsningsstilgang? Hvilke handlinger eller initiativer skal igangsættes? Hvad skal vi være optaget af for at lykkes?

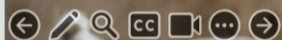


## Udfyld skabelon:

1. Udfordring
2. Fremtid
3. Løsningsstilgang

Lav gerne flere ark pr bord og  
del jer op i mindre grupper

**Vi arbejder frem til kl. 14.00**





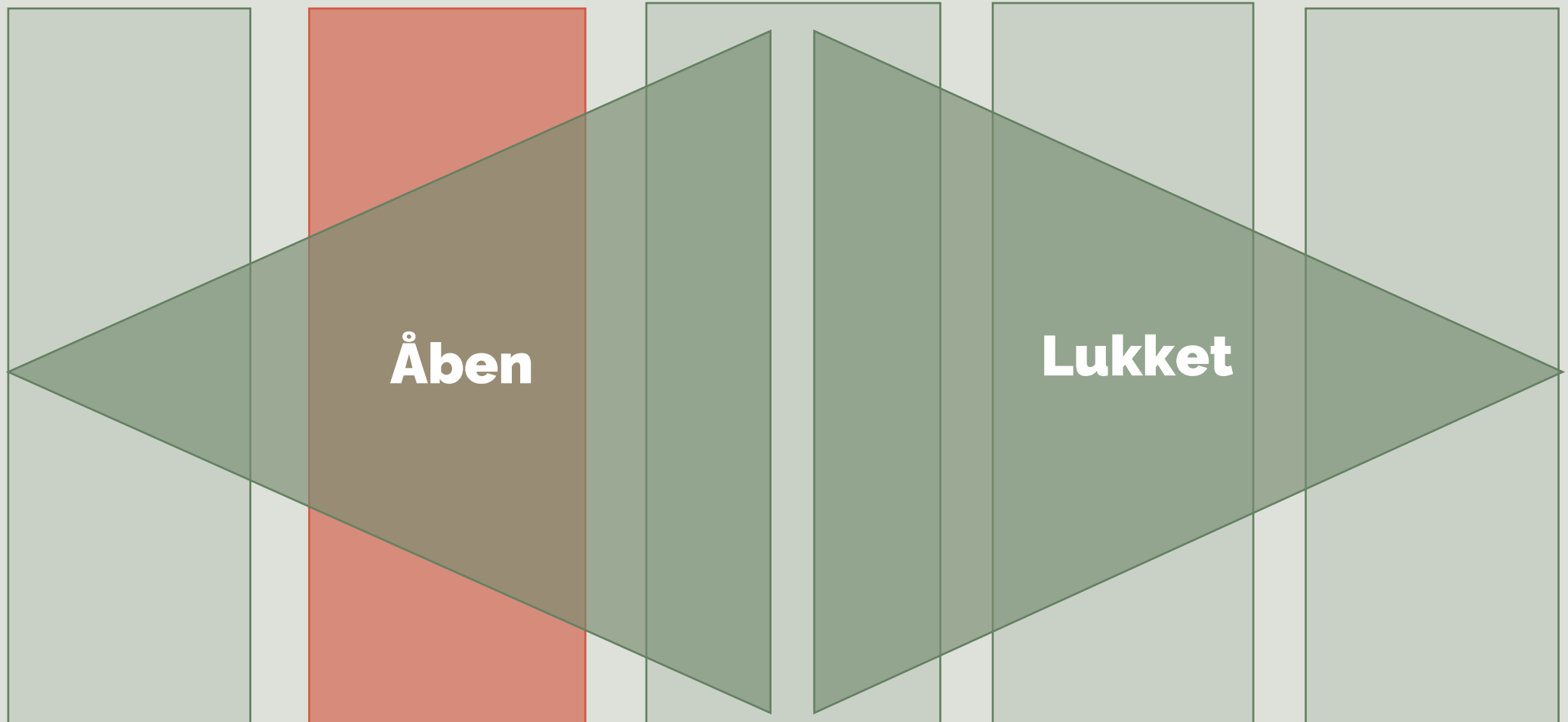
# Pause – og eftermiddagskage

Vi begynder igen klokken 14.10

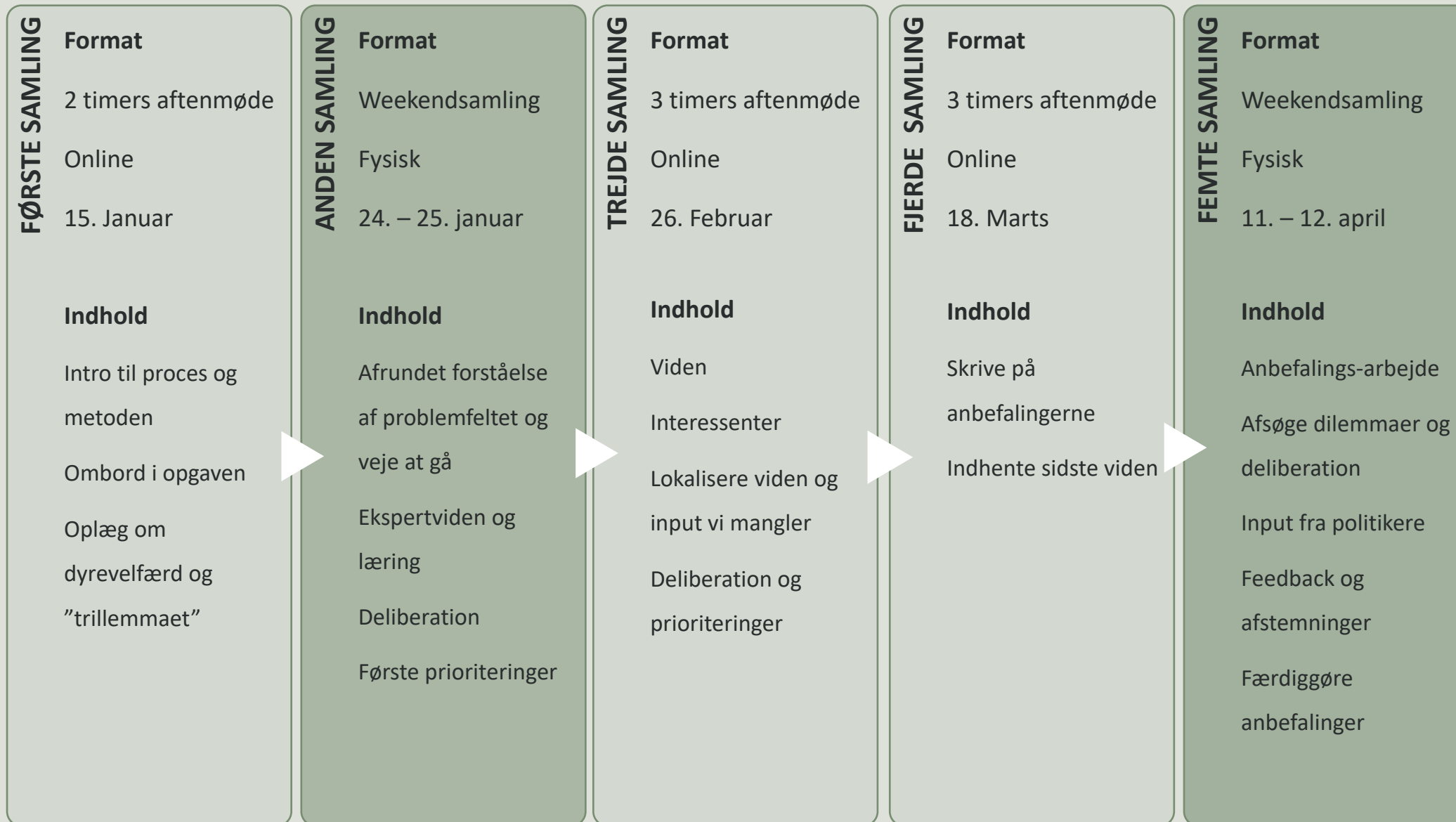
## Hvad sker der med jeres materiale?

1. Vi samler alt sammen – og flytter tekst fra papir til computer
2. Samler dubletter og laver let "stuepige-rengøring"
3. Laver bud på sammenskrivning af fælles vision/drøm
4. Sender alt til jer, så I kan arbejde videre, lue ud, slette og tilføje (når vi er sammen)
5. Eftersender også ekspertdokumentation fra weekenden (Jakob)

# Forstå processen



# Borgerpanelets forløb

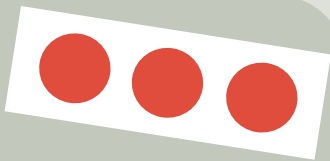


# Interessenter – hvilke perspektiver har vi brug for?

1. Læs interessent- og ekspertlisten
2. Sæt ét klistermærke ved det perspektiv du vil invitere ind i borgerpanelet (kun ét klistermærke for hver)
3. Tilføj en interessent eller ekspertperspektiv, hvis der er et perspektiv der mangler



7 minutter



**Interessentlandskab**

Bruttoliste over mulige oplægsholdere til borgerpanel om dyrevelfærd

Overblik over relevante interessenter og praktisk, som borgerpanellets medlemmer kan invitere til at give deres perspektiv på opgaven. Listen er ikke færdigstillet og blot eksempler på mulige oplægsholdere med relevant viden, erfaring eller ekspertise inden for dyrevelfærd for grise.

| ORGANISATION                             | TYPE AF ORGANISATION                                  | HVILKEN TYPE VIDEN KAN DE BIDRAGE MED?                                                                                  |
|------------------------------------------|-------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Anima                                    | Dyreværns- og rettighedsorganisation                  | Indblik i konkrete dyrevelfærdsproblemer i landbruget, etiske spørgsmål og dokumentation fra Danmark og udlandet.       |
| Danish Crown                             | Stor fodevarevirksomhed ejet af landmænd              | Forståelse for, hvordan kød produceres i stor skala, og hvilke praktiske og økonomiske hensyn der påvirker dyrevelfærd. |
| Dansk Dyrelægeforening                   | Faglig organisation for dyrlæger                      | Viden om dyrs sundhed, smerte, sygdom og hvad der fagligt set forbedrer eller forringer dyrevelfærd.                    |
| Dansk Erhverv                            | Erhvervsorganisation                                  | Perspektiver på, hvordan nye regler påvirker virksomheder, arbejdspladser og priser på fodevarer.                       |
| Danske Svineproducenter                  | Brancheorganisation for svineproducenter              | Konkret indsigt i hverdagen i svineproduktionen og hvilke ændringer der er realistiske i praksis.                       |
| De Samvirkende Købmænd                   | Organisation for selvstændige købmænd                 | Viden om, hvordan dyrevelfærd formidles i butikker, og hvordan forbrugers valg påvirker markedet.                       |
| DeSo – Dyrenes Samarbejdsorganisation    | Paraplyorganisation for dyrevelfærdsforeninger        | Et samlet overblik over dyreværnsorganisationers fælles mål og centrale velfærdskrav.                                   |
| Dyrenes Beskyttelse                      | Dyrevelfærdsorganisation                              | Eksempler på aktuelle udfordringer for dyr, borgernes holdninger og forslag til konkrete forbedringer.                  |
| Forbrugerrådet TÆNK                      | Forbrugerorganisation                                 | Indsigt i forbrugers behov for information, mærkning og mulighed for at vælge produkter med højere dyrevelfærd.         |
| Fodevareforbundet NNF                    | Fagforbund for ansatte i fodevareindustrien           | Perspektiver fra ansatte, der arbejder tæt på produktionen, og sammenhænge mellem arbejdsvilkår og dyrevelfærd.         |
| FødevarerDanmark                         | Brancheorganisation for fodevareindustrien            | Overblik over fodevaresektoren og hvordan dyrevelfærd hænger sammen med innovation og eksport.                          |
| Fødevarerstyrelsen                       | Statslig myndighed                                    | Klar viden om gældende regler, kontrol og hvordan dyrevelfærd sikres gennem lovgivning.                                 |
| Innovationscenter for Økologisk Landbrug | Videns- og innovationscenter                          | Erfaring med økologiske produktionsformer og hvordan de påvirker dyrevelfærd i praksis.                                 |
| Landbrug og Fødevarer                    | Interesseorganisation for landbrug og fodevareerhverv | Samtet billede af landbrugets perspektiver og konsekvenserne af nye velfærdskrav for erhvervet.                         |
| Regenerativt Landbrug                    | Forening for regenerativt landbrug                    | Indsigt i alternative landbrugsformer, hvor dyrevelfærd kobles til klima, jord og natur.                                |
| SEGES innovation                         | Rådgivnings- og innovationsvirksomhed                 | Viden om tekniske løsninger, data og værktøjer, der kan forbedre dyrevelfærd i praksis.                                 |
| World Animal Protection Danmark          | International dyrevelfærdsorganisation                | Eksempler på, hvordan andre lande arbejder med dyrevelfærd, og hvilke løsninger der har haft effekt.                    |
| Økologisk Landsforening                  | Medlems- og interesseorganisation for økologi         | Erfaring med højere dyrevelfærdsstandarder, forbrugertilid og politiske virkemidler.                                    |
|                                          |                                                       |                                                                                                                         |
|                                          |                                                       |                                                                                                                         |
|                                          |                                                       |                                                                                                                         |
|                                          |                                                       |                                                                                                                         |

Borgerpanelets kerneopgave



**Vi har brug for din hjælp til at  
forestille os en fremtid for dansk  
griseproduktion, der forener ansvar  
for dyrevelfærd med forventninger til  
pris og produktion af grise**

## Næste gang

Torsdag **den 26. februar kl. 17.00 til 20.00** online på mødeplatformen zoom.

- > I modtager referat og oplæg fra i dag
- > I modtager kalenderinvitation og program for næste møde

Mange tak for en fantastisk weekend og for jeres deltagelse!

